

EAGARFHOCAL

Buailte Gan Nuachtán Gaeltachta

Tá sé deich mbliana ó shin ó foilsíodh an chéad eagrán den pháipéar seachtainiúil 'ANOIS'. Bheartaigh Roinn na Gaeltachta i 1984 an deontas a bhaint den dá pháipéar Ghaeilge INNIU agus AMÁRACH, a bhíodh ann ag an am agus tugadh an deontas a bhíodh ag an dá pháipéar sin móide beagán lena chois do Ghael Linn le ANOIS a fhoilsiú.

Bhí INNIU ag tíoht amach go seachtainiúil le 40 bliain roimhe sin agus cé go raibh sé seanaimsearthach agus coiméadach ó thaobh leagan amach agus ó thaobh dearcadh eagarthóireachta ba pháipéar nuachta é a thug aitheantas don Ghaeltacht, cé gur ar nuacht náisiúnta agus ar imeachtaí ghluaiseacht na Gaeilge is mó a bhí sé dírithe. Ba dheacair a shamhlú go mbeadh toghchán Údarás na Gaeltachta ann, gan na torthaí in Inniu an tseachtain d'ár gcionn. Níor tharla mórán i saol na Gaeilge nach raibh tuairisceoireacht déanta air ag INNIU. Ba laochra iad an dream a bhíodh ag plé leis. Chaitheadar an saol ag obair ar bheagán pá don Ghaeilge agus chaith an Rialtas go dona leo ach ní hé sin is cás linn san eagarfhocal seo ach an bealach ar fágadh an Ghaeltacht gan seirbhís nuachtáin.

Páipéar Gaeltachta ab ea AMÁRACH. Bhíodh sé dhá fhoilsiú i dtosach ag an eagraíocht Muintir na Gaeltachta agus is ar Ghaeltacht Thír Chonaill is mó a bhíodh sé dírithe go dtí gur cheannaigh Comharchumann Chois Fharraige an páipéar i 1975. Ceapadh Pól Mac an Draoi, nó Paul Drury atá anois ina eagarthóir ar leagan na hÉireann den STAR, ina chéad eagarthóir ar an bpáipéar agus ón tús bhí an páipéar ag dul isteach i mórán chuile theach i gConamara.

Cúlchaint

Bhí díolaíocht láidir ag an bpáipéar mar go raibh tuairisceoireacht an-mhaith déanta faoi imeachtaí agus spóirt áitiúil agus níor sheachain an páipéar aon chonspóid. Bhíodh sciob-sceab ar chóipeanna gach Dé

Céadaoin le fáil amach céard a bhí i gCúlchaint - colún ina mbíodh corr scéilín barúil agus spalaí dhá gcaitheamh anois is aríst le eagraíochtaí agus daoine mór le rá, gan scáth ná faitíos.

San iris seo tá tuairisc tugtha againn ar an díospóireacht phoiblí a bhí ar Amárach nuair a chuir Joe Steve in aghaidh Fintan Coogan ag speecháil i mBéarla. Le scéal fada a dhéanamh gearr níl aon deis a thuilleadh sa Ghaeltacht seo scéalta atá ag déanamh tinnis dhúinn a phoiblíú agus díospóireacht oscailte a dhéanamh fúthu mar nach bhfuil aon pháipéar Ghaeltachta againn agus níl aon chlár ar nós *Bunscealta agus Barrscealta* ar Raidió na Gaeltachta ag tíoht ó Chasla a thuilleadh. Tá freastal áirithe dhá dhéanamh ag an bpáipéar míosúil dhátheangach 'Glór Chonamara' ar an nGaeltacht seo agus is iontach an deis bolscoireachta é do eagraíochtaí sa nGaeltacht ní leor é.

Tar éis deich mbliana den pháipéar 'ANOIS' caithfidh go bhfuil sé soiléir nach bhfuil an páipéar ag freastal ar phobal na Gaeltachta. Níl mórán díolaíocht ar ANOIS anseo, mar nach bhfuil mórán beocht sa pháipéar agus mar nach mbain-eann an páipéar le saol na Gaeltachta.

Tá dhá thoradh ar cliseadh an pháipéir 'ANOIS'. Is ar éigean go bhfuil Gaeilge ar bith dhá léamh sa nGaeltacht seo, le hais deich mbliana ó shoin, seachas an méid a léitear sna hirísí áitiúla a fhoilsítear go deonach ó am go ham. Agus níl aon bhealach éifeachtach le eolas a scaipeadh go seachtainiúil sa Ghaeltacht ná le ceisteanna poiblí a phlé.

Is maith ann iad na hirísí áitiúla, a fhoilsítear ó am go ham ach tá locht mór

amháin ar na hirísí seo uilig, an ceann seo san áireamh - ní bhíonn aon ghearradh iontu. Seachnaíonn siad conspóidí chomh fada agus is féidir. Tá faitíos orthu aon olc a chur ar pholaiteoirí, ar an Údarás, ar an Roinn, ar an Raidió, (cé gur éirigh linne é sin a dhéanamh bliain amháin). Tá i bhfad an iomarca béime iontu ar an mbéaloideas; na seanlaethanta atá caite; na báid; seanphictiúirí agus gan leath a ndóthain faoin saol mar atá. Tá na hábhair sin tábhachtach cinnte ach is tábhachtaí i bhfad scagadh a dhéanamh ar imeachtaí an tsaoil timpeall orainn. Is deacair é sin a dhéanamh in irisí a thagann amach uair sa mbliain agus atá foilsithe go deonach.

Eagraíochtaí Nua

Tá eagraíochtaí nua tagtha chun cinn le cúpla bliain anuas - Pléaráca, Meitheal Forbartha na Gaeltachta, Cumas - a bhfuil airgead ón Eorap fáighte acu agus atá ag obair ar son an phobail ach is beag eolais atá ag an bpobal fúthu, seachas an dream beag atá ar na coistí stiúrtha. Na coistí pobail atá ann, i go leor cásanna, is beag eolais atá ag an bpobal fúthu. Ní féidir le gach eagraíocht nuachtlitir dá gcuid féin a chur amach. Ach dá mbeadh nuachtán áitiúil againn bheadh sé an-éasca an pobal a choinneál ar an eolas faoi chéard tá na heagraíochtaí seo ag déanamh agus dhéanfadh sé an pobal Gaeilge seo ó Bhearna go Cárna a chomhdhluthú; scaipfeadh sé eolas ar imeachtaí pobail sa cheantar; chuirfeadh sé brú ar an Údarás agus ar eagraíochtaí eile stáit faoi úsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht; thabharfadh sé deis don phobal tuairimí éagsúla a nochtadh agus a scagadh faoi cheisteanna móra an cheantair agus thabharfadh sé cothrom na féinne do imeachtaí spóirt na Gaeltachta.

Ach cé dhéanfas é? Agus an mbeadh cúnadh le fáil ó Roinn na Gaeltachta? Tá an cheist oscailte againn. Bíodh sé faoi dhíospóireacht!

Pléaráca

- An Scéim Ealaíon Pobail

Is gearr anois go mbeidh tús dhá chur le ceardlainn agus cúrsaí éagsúla faoi choimirce an Scéim Ealaíon Pobail Phléaráca. Anuraidh d'éirigh thar cionn leis na ceardlainn éagsúla a bhí ar bun i Ros Muc. Thagadh na mná le chéile sa gCrannóg i Ros Muc. Bhíodh mná ann ó Chamus, ó Chill Chiaráin agus ó Charna chomh maith le mná Ros Muc.

Maidin amháin bhíodh péintéireacht ar bun le Gwen Wyn, bean as an mBreatain Bheag a bhfuil togha na Gaeilge aici. Bhí taispeántas breá den obair a rinne na mná faoi stiúr Gwen le feiscint Tigh Clarke, le linn na Cásca. Maidin eile bhíodh Paul Corbett ag cleachtadh amránaíochta leis an ngrúpa ban. Bhíodh ceardlann scríobhnóir-eachta chuile seachtain ann faoi cheannas Mháire Holmes ón Spidéal. Tá cuid de shaothar na mban le léamh san iris seo. Faoi láthair tá leabhar den scríobhnóir-eacht a rinne siad dhá réiteach. Bhíodh scileanna físeáin ar bun acu le Trevor Ó Clochartaigh agus tá cuid acu ag réiteach físeáin faoi láthair faoi Ros Muc. Dhéanadh Annie Ní Dhubháin, steipeanna damhsa a mhúineadh maidineacha eile.

Beidh na ceardlainn do mhná ann aríst i mbliana i Ros Muc, ag tosnú ar an 4 Deireadh Fómhair. Beidh fáilte roimh mhná, nach raibh páirteach sna ceardlainn anuraidh, tíoht isteach i mbliana.

Sí an aidhm atá leis na ceardlainn seans a thabhairt do mhná atá sa mbaile i gcaitheamh an

lae, a gcruthaíocht a fhorbairt.

I mbliana tá sé i gceist ag Pléaráca an scéim a leathnú go ceantacha eile, ach éileamh a bheith air. Níor mhór go mbeadh coiste pobail sásta seomra ina mbeadh teas agus compord, a chur ar fáil go rialta.

Beidh Pléaráca ag leanacht leis na ranganna oíche i mbunscileanna físeán aríst i mbliana. Beidh ranganna i Ros Muc, Inis Oírr, Cois Fharraige agus Corr na Móna aríst. Beidh níos mó béime i mbliana ar eagarthóireacht do na grúpaí a rinne an cúrsa anuraidh agus beidh deis ag daoine nua, taithí a fháil ar úsáid ceamara físe.

Ní ranganna amháin a bhíonn ar bun ag an Scéim Ealaíon Pobail. Beidh bus dhá eagrú ag Pléaráca le baill na scéime a thabhairt ag an Oireachtas i nDún Garbháin, tús mí na Samhna agus tá sé i gceist chomh maith grúpa a thabhairt go Gleann Cholmchille ar feadh deire seachtaine, le linn an gheimhridh le foghlaim faoi fhigheadóireacht.

Beidh oícheanta áimeáin dhá eagrú le linn an gheimhridh anseo agus ansiúd agus ar ndóigh th'éis na Nollag, beidh geamaireacht nua dhá réiteach le cur ar an stáitse.

Níl ansin ach cuid dena himeachtaí atá beartaithe againn don gheimhreadh. Beidh níos mó eolas faoi na ranganna agus na ceardlainn, le fáil san chéad eagrán eile de Glór Chonamara nó ón eagraí, atá i bhfeighil na scéime, Mairéad Ní Scanláin (091) 74346.

Teallach Ainnín

Scéim Tithe na nAosach ar an gCnoc

Tugann go leor daoine 'Tithe Foyle' orthu ach 'Teallach Ainnín' an tainm ceart atá orthu. Is gearr anois go mbeadh daoine socraithe go compórdach isteach iontu. Scéim tithe don aosach atá iontu, do dhaoine atá amach sna blianta ach ag a bhfuil drochthithíocht faoi láthair. Sé an Roinn Comhshaoil atá ag cur an airgid ar fáil le íoc as togáil na dtithe agus sé Loch Lurgan Teo. - comhlacht neamhbhrabasuil a bhunaigh Comharchumann Shailearna, Cumann Forbartha Chois Fharraige agus Forbairt Pobail Teo. breis is bliain ó shin - atá ina mbun.

Seo mar a tharla. Is ag Pól Ó Foighil a bhí an smaoineamh an scéim seo a thógáil. I dtosach bhí plean aige an scéim a thógáil sa Spidéal, ar talamh a bhí ar chúil scoil na mbuachaillí agus atá i seilbh Easpag na Gaillimhe. Níor éirigh leis an paiste sin a fháil ón Easpag ag an am.

Rinne Pól Ó Foighil teangbháil le Coiste Chomharchumann Chois Fharraige - an comharchumann a bhíodh ag feidhmiú sa gceantar suas go 1984 - mar ba leo an gharraí trasna an bhóthair ó Choláiste

Ar lean ar leathanach 5

Micí Ó Flatharta

An Cheathrú Rua, Conamara
Fón: 091-95110

Grósaera, Trádálaí
agus Búistéir

• FLO-GAS •

Go n-éirí le
Féile an Phléaráca!

TIGH DURKAN

An Tulach, Baile na hAbhann Teil: 93156

GRÓSAEIRÍ - GÁS
NUACHTÁIN - PÉINT

Go n-éirí le Féile an Phléaráca!

Óstán an Imperial

• GAILLIMH •

Beár, Bia agus Lóistín

Go n-éirí le Féile an Phléaráca!